DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

30. juni 2005 *

I sag C-295/03 P,

angående appel i henhold til artikel 56 i Domstolens statut, iværksat den 2. juli 2003,

**Alessandrini Srl**, Treviso (Italien)

**Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc,** Brescia (Italien)

**Arpigi SpA,** Padova (Italien)

**Bestfruit Srl**, Milano (Italien)

* Processprog: italiensk.

**Co-Frutta SpA,** Padova

**Co-Frutta Soc. coop. arl,** Padova

**Dal Bello Sife Srl,** Padova

**Frigofrutta Srl**, Palermo (Italien)

**Garletti Snc**, Bergamo (Italien)

**London Fruit Ltd**, London (Det Forenede Kongerige),

ved avvocati W. Viscardini Donà og G. Donà og med valgt adresse i Luxembourg,

appellanter,

den anden part i appelsagen:

**Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber** ved C. Cattabriga og L. Visaggio, som befuldmægtigede, bistået af avvocato A. Dal Ferro, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt i første instans,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.W.A. Timmermans, og dommerne C. Gulmann, R. Schintgen (refererende dommer), G. Arestis og J. Klučka,

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer
justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 24. februar 2005,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 12. april 2005,

afsagt følgende

## Dom

1 Alessandrini Srl, Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc, Arpigi SpA, Bestfruit Srl, Co-Frutta SpA, Co-Frutta Soc. coop. arl, Dal Bello Sife Srl, Frigofrutta Srl, Garletti Snc og London Fruit Ltd har i appelskriftet nedlagt påstand om, at Domstolen ophæver dommen afsagt af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans den 10. april 2003 (forenede sager T-93/00 og T-46/01, Alessandrini m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1635, herefter »den appellerede dom«), hvorved Retten ikke gav dem medhold i påstande dels om annullation af skrivelse nr. 02418 af 26. januar 2000 fra Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber og erstatning for det tab, som er lidt på grund af denne skrivelse (sag T-93/00), dels om annullation af Kommissionens skrivelse AGR 030905 af 8. december 2000 samt erstatning for det tab, som er påført dem på grund af denne skrivelse (sag T-46/01).

### Retsforskrifter

*Forordning (EØF) nr. 404/93*

2 I afsnit IV i Rådets forordning (EØF) nr. 404/93 af 13. februar 1993 om den fælles markedsordning for bananer (EFT L 47, s. 1) er der med virkning fra den 1. juli 1993 indført en fælles ordning for samhandelen med tredjelande, som træder i stedet for de forskellige nationale ordninger. Der sondres mellem »EF-bananer«, der er produceret i Fællesskabet, »tredjelandsbananer« hidrørende fra andre tredjelande

end staterne i Afrika, Vestindien og Stillehavet (AVS-stater), »traditionelle AVS-bananer« og »ikke-traditionelle AVS-bananer«. De traditionelle AVS-bananer og de ikke-traditionelle AVS-bananer (herefter »AVS-bananer«) svarede til den mængde bananer udført fra AVS-staterne, der henholdsvis ikke oversteg og oversteg de mængder, der traditionelt udføres fra hver af disse stater, som fastsat i bilaget til nævnte forordning.

3 I medfør af artikel 17, stk. 1, i forordning nr. 404/93 kræver indførsel af bananer til Fællesskabet forelæggelse af en importlicens. Denne licens udstedes af medlemsstaterne til enhver person, der anmoder herom, uanset hvor i Fællesskabet den pågældende er etableret, med forbehold af de særlige bestemmelser, der er fastsat med henblik på gennemførelsen af artikel 18 og 19.

4 I nævnte forordnings artikel 18, stk. 1, var det fastsat, at der hvert år skulle åbnes et toldkontingent på 2 mio. tons (nettovægt) for indførsel af bananer fra tredjelande og for ikke-traditionelle AVS-bananer. Inden for rammerne af dette toldkontingent opkrævedes der en told på 100 ECU pr. ton for indførsel af bananer fra tredjelande, hvorimod indførsel af ikke-traditionelle AVS-bananer pålagdes nultold. I samme artikels stk. 2 var det fastsat, at indførsel af ikke-traditionelle AVS-bananer og indførsel af bananer fra tredjelande, der fandt sted uden for det pågældende kontingent, skulle pålægges en told på henholdsvis 750 ECU og 850 ECU pr. ton.

5 I samme forordnings artikel 19, stk. 1, var det fastsat, at toldkontingentet skulle fordeles således, at det åbnedes med 66,5% til erhvervsdrivende, der havde markedsført tredjelandsbananer og/eller ikke-traditionelle AVS-bananer (kategori

A), 30% til erhvervsdrivende, der havde markedsført EF-bananer og/eller traditionelle AVS-bananer (kategori B), og 3,5% til erhvervsdrivende, der var etableret i Fællesskabet, og som siden 1992 var begyndt at markedsføre andre bananer end EF- og/eller traditionelle AVS-bananer (kategori C).

6 Artikel 19, stk. 2, første punktum, i forordning nr. 404/93 bestemmer:

»På baggrund af beregninger, der foretages særskilt for hver [...] kategori [...] af erhvervsdrivende [A og B], vil hver enkelt erhvervsdrivende få udstedt importlicenser på grundlag af de gennemsnitlige mængder bananer, som han har solgt i de seneste tre år, for hvilke der foreligger oplysninger.«

*Forordning (EØF) nr. 1442/93*

7 Den 10. juni 1993 vedtog Kommissionen forordning (EØF) nr. 1442/93 om gennemførelsesbestemmelser for Fællesskabets importordning for bananer (EFT L 142, s. 6, herefter »1993-ordningen«). Denne ordning var gældende indtil den 31. december 1998.

8 I henhold til artikel 5, stk. 1, første afsnit, i forordning nr. 1442/93 skulle medlemsstaternes myndigheder hvert år for hver erhvervsdrivende i kategori A og B, der var registreret hos disse myndigheder, fastsætte, hvor stor en mængde han i

gennemsnit havde afsat i de tre år forud for året før det år, for hvilket det pågældende toldkontingent åbnedes, opdelt efter arten af de økonomiske aktiviteter, som den erhvervsdrivende havde udøvet, jf. forordningens artikel 3, stk. 1. Dette gennemsnit kaldtes »referencemængde«.

9 Artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 1442/93, som ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 2444/94 af 10. oktober 1994 (EFT L 261, s. 3), bestemte:

»Ansøgninger om importlicenser indgives til myndighederne i en hvilken som helst medlemsstat i de syv første dage i den sidste måned i kvartalet forud for det kvartal, som licenserne udstedes for.«

*Forordning (EF) nr. 1637/98*

10 Ved Rådets forordning (EF) nr. 1637/98 af 20. juli 1998 om ændring af forordning nr. 404/93 (EFT L 210, s. 28) blev der med virkning fra den 1. januar 1999 gennemført omfattende ændringer i den fælles markedsordning for bananer. I den anledning blev bl.a. artikel 16-20 i forordning nr. 404/93, som er indeholdt i forordningens afsnit IV med overskriften »Ordning for samhandelen med tredjelande«, erstattet af nye bestemmelser.

11 I artikel 18, stk. 1, i forordning nr. 404/93, som ændret ved forordning nr. 1637/98 (herefter forordning nr. 404/93), var det bestemt, at der hvert år skulle åbnes et

toldkontingent på 2,2 mio. tons (nettovægt) for indførsel af tredjelandsbananer og ikke-traditionelle AVS-bananer. Inden for rammerne af dette toldkontingent opkrævedes der en told på 75 ECU pr. ton for indførsel af tredjelandsbananer, hvorimod ikke-traditionelle AVS-bananer pålagdes nultold.

12 I artikel 18, stk. 2, i forordning nr. 404/93 var det bestemt, at der hvert år skulle åbnes et tillægstoldkontingent på 353 000 tons (nettovægt) for indførsel af tredjelandsbananer og ikke-traditionelle AVS-bananer. Inden for rammerne af dette toldkontingent opkrævedes der ligeledes en told på 75 ECU pr. ton for indførsel af tredjelandsbananer, mens indførsel af ikke-traditionelle AVS-bananer skulle være toldfri.

13 Artikel 19, stk. 1, første afsnit, i forordning nr. 404/93 har følgende ordlyd:

»De i artikel 18, stk. 1 og 2, omhandlede toldkontingenter samt indførslen af traditionelle AVS-bananer forvaltes efter en metode, der er baseret på hensyntagen til de traditionelle samhandelsstrømme (metoden med »traditionelle importører over for nytilkomne«).«

14 I medfør af artikel 20, litra d) og e), i forordning nr. 404/93 har Kommissionen beføjelse til — under iagttagelse af forvaltningskomité-proceduren for bananer i samme forordnings artikel 27 — at vedtage gennemførelsesbestemmelser vedrørende administrationen af de toldkontingenter, der er omhandlet i forordningens

artikel 18, herunder bl.a. »specifikke foranstaltninger, der i givet fald er nødvendige for at sikre overgangen fra den importordning, der anvendtes fra den 1. juli 1993, til [den] ordning [...] der blev indført ved [afsnit IV i forordning nr. 404/93]«, og »foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre overholdelsen af de forpligtelser, der følger af de aftaler, Fællesskabet har indgået i overensstemmelse med [...] artikel [300 EF]«.

*Forordning (EF) nr. 2362/98*

15 Den 28. oktober 1998 vedtog Kommissionen forordning (EF) nr. 2362/98 om gennemførelsesbestemmelser til forordning nr. 404/93 for så vidt angår ordningen for indførsel af bananer til Fællesskabet (EFT L 293, s. 32). I medfør af artikel 31 i forordning nr. 2362/98 blev forordning nr. 1442/93 ophævet med virkning fra den 1. januar 1999. De nye bestemmelser vedrørende tildelingen af importlicenser inden for rammerne af toldkontingenterne findes i afsnit I, II og IV i forordning nr. 2362/98 (herefter »1999-ordningen«).

16 Følgende forskelle mellem 1993-ordningen og 1999-ordningen skal fremhæves:

— I 1999-ordningen sondres der ikke længere mellem den virksomhed, som de erhvervsdrivende udøver.

— Ordningen tager hensyn til mængden af importerede bananer.

— Den forhøjer toldkontingenterne og den andel, der tildeles nye erhvervsdrivende.

— Tildelingen af importlicenser efter 1999-ordningen sker uden hensyntagen til bananernes oprindelsessted (AVS-stater eller tredjelande).

17 Det fremgår bl.a. af artikel 2 i forordning nr. 2362/98, at toldkontingenterne og de traditionelle AVS-bananer — som omhandlet i henholdsvis artikel 18, stk. 1 og 2, og artikel 16 i forordning nr. 404/93 — åbnes med henholdsvis:

— 92% til de traditionelle erhvervsdrivende, der er defineret i artikel 3 i forordning nr. 2362/98.

— 8% til de nytilkomne erhvervsdrivende, der er defineret i forordningens artikel 7.

18 I artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 2362/98 er det anført, at hver traditionel erhvervsdrivende, der er registreret i en medlemsstat, for hvert år for alle oprindelser

som nævnt i bilag I til forordningen opnår en fast referencemængde, der fastlægges på grundlag af den mængde bananer, han rent faktisk har indført i referenceperioden. I henhold til samme artikels stk. 2 udgjordes referenceperioden for de indførsler, der blev foretaget i 1999, af årene 1994, 1995 og 1996.

19 I artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2362/98 er det fastsat, at »[s]enest den 30. september hvert år fastlægger myndighederne i overensstemmelse med artikel 3, 4 og 5 efter afslutningen af den nødvendige kontrol og efterprøvning en foreløbig fast referencemængde for hver traditionel erhvervsdrivende på grundlag af gennemsnittet af de mængder bananer, der rent faktisk blev indført fra de i bilag I nævnte oprindelser i referenceperioden«. Referencemængden fastlægges efter et treårsgennemsnit, selv hvis den erhvervsdrivende ikke har indført bananer i en del af referenceperioden. I henhold til samme artikel 6, stk. 2, første punktum, meddeler myndighederne hvert år Kommissionen listen over de traditionelle erhvervsdrivende, der er registreret hos dem, samt summen af disses foreløbige referencemængder.

20 De nærmere regler om udstedelsen af importlicenser er fastsat i artikel 14-22 i forordning nr. 2362/98.

21 I samme forordnings artikel 14, stk. 1, er det fastsat, at »[f]or de første tre kvartaler kan en vejledende mængde, der er udtrykt ved en fast procentdel af de mængder, der er disponible for hver af de i bilag I nævnte oprindelser, fastsættes for udstedelsen af importlicenser«.

22 I forordningens artikel 15, stk. 1, er det fastsat, at »[a]nsøgninger om importlicens indgives for hvert kvartal til myndighederne i den medlemsstat, hvor de erhvervsdrivende er registreret, i de syv første dage i måneden forud for det kvartal, som licenserne udstedes for«.

23 I ovennævnte forordnings artikel 17 er det fastsat, at »[s]åfremt de mængder, der er ansøgt om licens for, for et kvartal for en eller flere af de i bilag I nævnte oprindelser i væsentlig grad overstiger den vejledende mængde, der eventuelt er fastsat efter artikel 14, eller overstiger de disponible mængder, fastsættes der en nedsættelsesprocentsats for ansøgningerne«.

24 Artikel 18 i forordning nr. 2362/98 er affattet således:

»1. Er der efter artikel 17 fastsat en nedsættelsesprocentsats for en eller flere givne oprindelser, kan de erhvervsdrivende, der har indgivet en ansøgning om importlicens for den eller de nævnte oprindelser, bl.a.:

a) give afkald på at benytte licensen ved en meddelelse til de myndigheder, der udsteder licenserne, senest ti arbejdsdage fra offentliggørelsen af forordningen om fastsættelsen af nedsættelsesprocentsatsen, i så fald frigives sikkerheden for licensen straks, eller

b) inden for en samlet mængde, der højst er lig med den mængde, der ikke blev tildelt i forbindelse med ansøgningen, indgive en eller flere nye licensansøgninger for de oprindelser, for hvilke Kommissionen offentliggør disponible mængder. En sådan ansøgning indgives inden for den i litra a) fastsatte frist og er betinget af, at alle betingelser for indgivelse af en licensansøgning overholdes.

2. Kommissionen fastsætter straks de mængder, for hvilke der kan udstedes licenser for den eller de pågældende oprindelser.«

25 I forordningens artikel 19, stk. 1, første afsnit, fremhæves det bl.a., at »[m]yndighederne udsteder importlicenser senest den 23. i den sidste måned i hvert kvartal for det følgende kvartal«.

26 Samme forordnings artikel 20, stk. 1, bestemmer:

»De mængder, der ikke er udnyttet i forbindelse med en licens, genfordeles efter ansøgning til den samme erhvervsdrivende, der alt efter tilfældet er indehaver eller erhverver, for det følgende kvartal, men dog i det år, som den første licens blev udstedt i. Sikkerheden inddrages i forhold til de ubenyttede mængder.«

27 I afsnit V i forordning nr. 2362/98 er der fastsat en række overgangsbestemmelser for året 1999. Det fremgår således af forordningens artikel 28, stk. 1, at ansøgningerne om registrering for året 1999 skulle være indgivet af de erhvervsdrivende senest den 13. november 1998. Disse ansøgninger skulle for de traditionelle erhvervsdrivendes vedkommende bl.a. være ledsaget af en angivelse af den samlede mængde bananer, der rent faktisk var blevet indført i hvert af årene i referenceperioden 1994-1996, samt af numrene på alle de licenser og partiallicenser, der var benyttet for disse indførsler, samt af en oversigt over referencerne for alle bevisdokumenter vedrørende betaling af told.

28 I bilag I til forordning nr. 2362/98 er der fastsat forskrifter for fordelingen af toldkontingenterne som omhandlet i artikel 18, stk. 1 og 2, i forordning nr. 404/93 og den traditionelle AVS-mængde (857 000 tons).

*Forordning (EF) nr. 250/2000*

29 Kommissionens forordning (EF) nr. 250/2000 af 1. februar 2000 om indførsel af bananer som led i toldkontingenterne og traditionelle AVS-bananer og om fastsættelse af vejledende mængder for andet kvartal af 2000 (EFT L 26, s. 6) har, som det fremgår af første betragtning til forordningen og af dens artikel 1, til formål at »sikre [...], at der er kontinuitet i forsyningen af EU-markedet og samhandelen«, indtil der foretages en reform af ordningen for indførsel af bananer til Fællesskabet,

under anvendelse af bestemmelserne i forordning nr. 2362/98, særligt for så vidt angår de traditionelle erhvervsdrivende, der blev registreret i 1999 i henhold sidstnævnte forordnings artikel 5.

*Forordning (EF) nr. 216/2001*

30 Rådet for Den Europæiske Union vedtog den 29. januar 2001 forordning (EF) nr. 216/2001 om ændring af forordning nr. 404/93 (EFT L 31, s. 2). Ved forordningens artikel 1, nr. 1, blev artikel 16-20 i forordning nr. 404/93 ændret.

31 Gennemførelsesbestemmelserne til det således ændrede afsnit IV i forordning nr. 404/93 blev fastsat ved Kommissionens forordning (EF) nr. 896/2001 af 7. maj 2001 om gennemførelsesbestemmelser til forordning nr. 404/93 for så vidt angår ordningen for indførsel af bananer til EF (EFT L 126, s. 6). De finder i henhold til artikel 32, stk. 2, i forordning nr. 896/2001 anvendelse fra den 1. juli 2001.

**De faktiske omstændigheder, der ligger til grund for tvisterne**

32 De faktiske omstændigheder, der ligger til grund for tvisterne, er gengivet som følger i den appellerede dom:

»29 Sagsøgerne importerer bananer fra Latinamerika. De er registreret som traditionelle erhvervsdrivende ved de kompetente nationale myndigheder (i

Italien og for så vidt angår London Fruit Ltd, i Det Forenede Kongerige) og har fra disse myndigheder fået tildelt foreløbige individuelle referencemængder for året 1999. De kunne således få importlicenser for tredjelandsbananer for de første tre kvartaler af 1999.

30 De faktiske omstændigheder, der ligger til grund for tvisten i sag T-93/00, vedrører fjerde kvartal af 1999. For dette kvartal indgav sagsøgerne ansøgninger om importlicenser til de kompetente nationale myndigheder for så vidt angår den resterende del af deres foreløbige individuelle referencemængde. Deres ansøgninger blev imødekommet inden for rammerne af de mængder tredjelandsbananer, der kunne indføres til Fællesskabet, hvilken mængde var fastsat i bilaget til Kommissionens forordning (EF) nr. 1824/1999 af 20. august 1999 om ændring af forordning (EF) nr. 1623/1999 om fastsættelse af de mængder bananer, der kan indføres til Fællesskabet i fjerde kvartal af 1999 som led i toldkontingenterne og mængden af traditionelle AVS-bananer (EFT L 221, s. 6).

31 Sagsøgerne havde stadig — for så vidt angår den del af ansøgningerne, der ikke kunne imødekommes — mulighed for at ansøge om importlicenser for 308 978,252 tons traditionelle AVS-bananer. Denne mængde var fastsat i Kommissionens forordning (EF) nr. 1998/1999 af 17. september 1999 om udstedelse af importlicenser for bananer inden for toldkontingenter og traditionelle AVS-bananer for fjerde kvartal 1999 og om indgivelse af nye ansøgninger (EFT L 247, s. 10). De indgav således ansøgning om importlicenser for AVS-bananer for den resterende mængde, de kunne råde over i henhold til artikel 18, stk. 1, i forordning nr. 2362/98. Importlicenserne for den resterende del af deres respektive referencemængder blev fordelt således:

| | |
|---|---|
| Alessandrini Srl | 2 050 kg |
| Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc | 1 859 kg |

| | |
|---|---|
| Arpigi SpA | 757 kg |
| Bestfruit Srl | 2 637 kg |
| Co-Frutta SpA | 209 392 kg |
| Co-Frutta Soc. coop. arl | 30 207 kg |
| Dal Bello Sife Srl | 1 533 kg |
| Frigofrutta Srl | 2 990 kg |
| Garletti Snc | 4 419 kg |
| London Fruit Ltd | 286 004 kg |

32 Den 13. oktober 1999 udstedte de kompetente nationale myndigheder importlicenser for AVS-bananer til sagsøgerne for hele den mængde, der var ansøgt om.

33 På trods af flere forsøg lykkedes det ikke sagsøgerne at opnå forsyninger af AVS-bananer.

34 Stillet over for denne situation opfordrede sagsøgerne den 18. november 1999 under henvisning til artikel 232 EF Kommissionen til

— at træffe de nødvendige foranstaltninger for, at sagsøgerne kunne benytte de licenser for fjerde kvartal, som var blevet udstedt til import fra AVS-lande, til

at importere bananer fra de latinamerikanske lande eller fra andre tredjelande

— under alle omstændigheder at træffe afgørelse om, at sikkerheden for de omhandlede licenser skulle frigives, i det omfang disse ikke benyttes, eftersom den manglende benyttelse ikke kan lægges sagsøgerne til last.

35 Da sagsøgerne ikke fik svar på denne anmodning, henledte de ved telefax af 22. december 1999 Kommissionens opmærksomhed på, at de pågældende licenser udløb den 7. januar 2000, og opfordrede Kommissionen til at tage stilling til deres anmodning.

36 Ved skrivelse nr. 02418 af 26. januar 2000 [...], der var adresseret til sagsøgernes advokater, svarede Kommissionen som følger:

»I Deres skrivelse af 22. december 1999 har De henvist til de vanskeligheder, som visse erhvervsdrivende har haft med at benytte de importlicenser, der var udstedt for fjerde kvartal 1999, bl.a. til import af bananer fra AVS-lande.

Det må for det første konstateres, at problemerne hovedsagelig er af handelsmæssig karakter, og at de dermed henhører under de erhvervsdrivendes virksomhed. Det problem, der er rejst, vedrører nemlig søgningen efter handelspartnere til køb og transport af visse varer og navnlig i det foreliggende tilfælde af bananer med oprindelse i AVS-lande. Den omstændighed, at Deres klienter ikke har været i stand til at indgå kontrakter om levering af AVS-bananer, udgør beklageligvis en del af den handelsrisiko, der normalt bæres af de erhvervsdrivende.

Det skal endelig bemærkes, at disse vanskeligheder kun berører visse erhvervsdrivende, som ikke er nærmere afgrænset, og at en indgriben fra Kommissionens side risikerer at kunne give disse erhvervsdrivende en fordel på bekostning af andre erhvervsdrivende, der har accepteret den risiko, der er forbundet med de forpligtelser, de har påtaget sig.«

37 De kompetente nationale myndigheder inddrog desuden den sikkerhed, som sagsøgerne havde stillet, idet de fandt, at de grunde, som [disse] havde angivet til støtte for deres anmodning om tilbagebetaling af denne sikkerhed, ikke udgjorde et tilfælde af force majeure, hvilket er betingelsen for en sådan frigivelse.

38 De faktiske omstændigheder, der ligger til grund for tvisten i sag T-46/01, vedrører fjerde kvartal af 2000. I dette kvartal kunne den resterende del af den individuelle referencemængde, der var til rådighed for hver af sagsøgerne, opgøres således:

Alessandrini Srl 5 667 kg

| | |
|---|---|
| Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc | 5 140 kg |
| Arpigi SpA | 15 792 kg |
| Bestfruit Srl | 7 290 kg |
| Co-Frutta SpA | 236 746 kg |
| Co-Frutta Soc. coop. arl | 80 301 kg |
| Dal Bello Sife Srl | 4 110 kg |
| Frigofrutta Srl | 8 266 kg |
| Garletti Snc | 7 329 kg |
| London Fruit Ltd | 324 124 kg |

39 Da ansøgningerne om importlicenser for tredjelandsbananer oversteg den mængde, der var til rådighed, fastsattes i Kommissionens forordning (EF) nr. 1971/2000 af 18. september 2000 om udstedelse af importlicenser for bananer inden for toldkontingenterne og for traditionelle AVS-bananer for fjerde kvartal af 2000 og om indgivelse af nye ansøgninger (EFT L 235, s. 10) den mængde bananer, der endnu var til rådighed for import i fjerde kvartal af 2000. I medfør af bilaget til forordningen kunne der endnu udstedes importlicenser for traditionelle AVS-bananer på op til 329 787,674 tons.

40 Sagsøgerne ansøgte ikke om importlicenser for disse bananer med oprindelse i AVS-landene.

41 Den 10. oktober 2000 anmodede sagsøgerne under henvisning til artikel 232 EF Kommissionen om principalt at træffe foranstaltninger i medfør af artikel 20, litra d), i forordning nr. 404/93, der ville sætte dem i stand til for fjerde kvartal af 2000 at få udstedt importlicenser for tredjelandsbananer for den resterende individuelle referencemængde, som de var blevet tildelt. Subsidiært anmodede de Kommissionen om at udligne den manglende fortjeneste, der var opstået som følge af, at det ikke havde været muligt at importere og markedsføre disse bananer.

42 Ved skrivelse AGR 030905 af 8. december 2000 [...], der var adresseret til sagsøgernes advokater, afviste Kommissionen disse anmodninger, idet den anførte:

»I Deres skrivelse af 10. oktober 2000 har De informeret Kommissionen om de vanskeligheder, som visse erhvervsdrivende har haft med at finde tilstrækkeligt med bananer til i fjerde kvartal at udnytte de referencemængder, som De har fået tildelt for år 2000 inden for toldkontingenterne.

De vanskeligheder, De har henvist til, er hovedsagelig af handelsmæssig karakter. Kommissionen beklager at måtte meddele, at fællesskabsretten ikke tillægger Kommissionen nogen kompetence på dette område. Dette forhold bekræftes i øvrigt af Dem selv, når De anfører, at de erhvervsdrivende, der ikke sædvanligvis har handelsforbindelser med producenter af AVS-bananer, har vanskeligheder med at fremskaffe de omhandlede varer.

De hævder i øvrigt, at de erhvervsdrivende, som De repræsenterer, ikke har mulighed for at udnytte hele den referencemængde, som de er blevet tildelt.

Det skal hertil bemærkes, at referencemængderne retligt set kun har karakter af muligheder, der står åbne for de erhvervsdrivende. Disse mængder er i henhold til fællesskabsforordningerne fastsat på grundlag af deres tidligere virksomhed, og de giver udelukkende de pågældende ret til at indgive en ansøgning om at få udstedt importlicenser med henblik på at kunne opfylde de kontrakter, de har kunnet indgå med leverandører i de producerende lande.

Kommissionen skal endelig tilføje, at på baggrund af de oplysninger, De har forelagt for Kommissionen, synes de vanskeligheder, De har henvist til, ikke at være »forbigående«, forstået på den måde, at de udspringer af overgangen fra den ordning, der gjaldt før 1999, til den, som blev indført med virkning fra det pågældende år. Gennemførelsen af artikel 20, litra d), i forordning [...] nr. 404/93 giver følgelig ikke Kommissionen mulighed for at vedtage de foranstaltninger, De har anmodet om.«

## Sagernes behandling for Retten og den appellerede dom

33 Ved stævninger indleveret til Rettens Justitskontor henholdsvis den 19. april 2000 og den 1. marts 2001 har appellanterne anlagt sager med påstand om annullation af henholdsvis skrivelse af 26. januar 2000 og af 8. december 2000 (herefter »de anfægtede skrivelser«), såvel som erstatning for det tab, som de hævder at have lidt.

34 Ved kendelse af 15. oktober 2002 har formanden for Rettens Femte Afdeling truffet bestemmelse om forening af sag T-93/00 og T-46/01 med henblik på den mundtlige forhandling samt domsafsigelsen som følge af deres forbindelse med hinanden.

35 Appellanterne har til støtte for deres søgsmål i form af en indsigelse fremført tre anbringender vedrørende ulovligheden af forordning nr. 2362/98, på grund af tilsidesættelse for det første af forordning nr. 404/93, for det andet af ejendomsretten samt princippet om økonomisk frihed, og for det tredje af princippet om forbud mod forskelsbehandling. Derudover har appellanterne fremført et fjerde anbringende om tilsidesættelse af artikel 20, litra d), i forordning nr. 404/93.

36 Retten forkastede i den appellerede doms præmis 76-81 ulovlighedsindsigelsen fremsat mod forordning nr. 2362/98, idet den fandt, at appellanterne ikke havde godtgjort, at der bestod en direkte retlig forbindelse mellem på den ene side skrivelserne og på den anden side bestemmelserne i forordningen, som sagsøgerne havde påstået var ugyldige.

37 Med hensyn til anbringendet om tilsidesættelse af artikel 20, litra d), i forordning nr. 404/93 fastslog Retten i den appellerede doms præmis 85-96, at Kommissionen ikke havde overskredet grænserne for sine skønsbeføjelser ved at afvise at imødekomme appellanternes anmodninger om, at der blev truffet foranstaltninger i henhold til denne bestemmelse for at afhjælpe de vanskeligheder, som de angiveligt var stødt på grundet overgangen fra 1993-ordningen til 1999-ordningen.

38 Som følge heraf blev Kommissionen frifundet for annullationspåstandene i sag T-93/00 og T-46/01.

39 Hvad angår påstanden om erstatning af det tab, som appellanterne hævder at have lidt, fastslog Retten følgende:

»106 Ifølge fast retspraksis forudsætter Fællesskabets ansvar uden for kontraktforhold opfyldelse af en række betingelser vedrørende retsstridigheden af den adfærd, som institutionerne hævdes at have udvist, og eksistensen af en skade samt vedrørende årsagsforbindelsen mellem adfærden og den påberåbte skade (jf. Domstolens dom af 17.5.1990, sag C-87/89, Sonito m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 1981, præmis 16, og Rettens dom af 29.10.1998, sag T-13/96, TEAM mod Kommissionen, Sml. II, s. 4073, præmis 68).

107 Såfremt en af disse tre betingelser for, at Fællesskabet ifalder erstatningsansvar uden for kontraktforhold, ikke er opfyldt, vil sagsøgte være at frifinde i det hele, uden at det er nødvendigt at undersøge, om de øvrige betingelser er opfyldt (Domstolens dom af 15.9.1994, sag C-146/91, KYDEP mod Rådet og Kommissionen, Sml. I, s. 4199, præmis 81).

108 I den foreliggende sag må det fastslås, at betingelsen om, at der skal være en årsagsforbindelse, ikke er opfyldt. I sag T-93/00 skal årsagen til det påståede tab søges i, at sagsøgerne ikke var i stand til at finde leverandører, der kunne

forsyne dem med AVS-bananer i løbet af fjerde kvartal af 1999. Hvad angår sag T-46/01 kan den manglende fortjeneste for sagsøgerne direkte henføres til, at de ikke har udvist den nødvendige omhu. De forsøgte ikke at opnå importlicenser for AVS-bananer i løbet af fjerde kvartal af 2000 under de betingelser, der er fastsat i forordning nr. 1971/2000, da mængden af tredjelandsbananer var opbrugt. Desuden gjorde sagsøgerne — på trods af de problemer, som de var stødt på i løbet af fjerde kvartal af 1999 — ikke noget forsøg på at kontakte leverandører af AVS-bananer i løbet af år 2000 med henblik på at sikre sig leverancer i fjerde kvartal af det år.

109 Da en af betingelserne for, at Fællesskabet kan ifalde ansvar uden for kontraktforhold, ikke er opfyldt, frifindes Kommissionen for erstatningspåstandene i sag T-93/00 og T-46/01.«

## Appellen

40 Appellanterne har i appelskriftet nedlagt følgende påstande:

— Den appellerede dom ophæves delvist, for så vidt som Kommissionen blev frifundet for påstanden om erstatning af de tab, som appellanterne hævder at have lidt.

— Kommissionen tilpligtes at erstatte appellanterne de tab, som de har lidt på grund af den manglende tildeling af importlicenser til tredjelandsbananer.

— Kommissionen tilpligtes at betale omkostningerne for sagens behandling ved såvel Retten som under nærværende appel.

41 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Appellen forkastes.

— Subsidiært, hvis den appellerede dom ophæves delvist, hjemvises sagen til Retten med henblik på, at denne træffer afgørelse vedrørende erstatningspåstanden.

— Mere subsidiært afvises påstanden.

— Appellanterne tilpligtes under alle omstændigheder at betale sagens omkostninger ved begge instanser.

42 Appellanterne har til støtte for appellen fremført to anbringender. De har med det første anbringende gjort gældende, at Retten undlod at vurdere de retlige argumenter, som deres påstande om erstatning for det tab, som de har lidt, bygger på. Appellanterne har med det andet anbringende gjort gældende, at Retten har begået en retlig fejl ved at lægge vægt på påstande, som delvis afviger fra dem, der er anført i stævningerne.

## Om appellen

*Parternes argumenter*

43 Appellanterne har for det første gjort gældende, at Retten i den appellerede doms præmis 108 fejlagtigt vurderede, at det tab, som appellanterne hævder at have lidt, følger af den omstændighed, at det ikke lykkedes dem at indføre AVS-bananer.

44 Appellanterne har imidlertid i søgsmålet i virkeligheden udtrykt kritik af, at de ikke fuldt ud havde kunnet anvende importlicenserne som deres referencemængder,

udelukkende baseret på indførsler af tredjelandsbananer, der gav dem ret hertil. Denne omstændighed skyldes forordning nr. 2362/98, som vilkårligt har straffet de traditionelle importører af tredjelandsbananer.

45 Selv om appellanterne er enige i Rettens vurdering af, at der ikke bestod en direkte retlig forbindelse mellem forordning nr. 2362/98 og de anfægtede skrivelser, hvilket førte Retten til i den appellerede doms præmis 81 af disse grunde at afvise de ulovlighedsindsigelser, der blev fremført i annullationspåstanden vedrørende de nævnte skrivelser, er de af den opfattelse, at der fejlagtigt blev set bort fra den påståede ulovlighed af forordningen, da Retten efterprøvede, om der forelå en årsagsforbindelse mellem den adfærd, som bebrejdes Kommissionen, og det tab, som appellanterne har påberåbt sig.

46 For det andet har appellanterne gjort gældende, at Retten i den appellerede doms præmis 47 og 48 delvist har foretaget en urigtig gengivelse af påstandene i stævningerne ved at fastslå, at appellanterne krævede erstatning for det tab, som blev forårsaget af de anfægtede skrivelser, hvorimod det ifølge appellanterne klart følger af de nævnte påstande, at den første årsag til det hævdede tab var ulovligheden af forordning nr. 2362/98.

47 Kommissionen har bestridt, at appelsagen kan antages til realitetsbehandling. Kommissionen finder, at appellanterne har søgt at ændre sagsgenstanden for Retten, hvilket vil føre Domstolen til direkte at udtale sig om Kommissionens ansvar uden for kontraktforhold alene som følge af udstedelsen af forordning nr. 2362/98.

48 Dels fremgår det imidlertid klart af stævningerne for Retten, at årsagen til det hævdede tab ikke hverken hovedsageligt eller udelukkende fulgte af forordning nr. 2362/98, men af den omstændighed, at Kommissionen ikke havde vedtaget de fornødne foranstaltninger for at afhjælpe de konsekvenser, som anvendelsen af forordningen angiveligt skulle have medført for appellanterne, da disse fik afslag på foranstaltningerne truffet i medfør af artikel 20, litra d), i forordning nr. 404/93. Med andre ord har appellanterne alene bestridt lovligheden af forordning nr. 2362/98, i det omfang den ifølge appellanterne lå til grund for de anfægtede skrivelser, hvori appellanterne fik afslag på overgangsforanstaltningerne.

49 Dels har Kommissionen gjort gældende, at appellanterne såvel i sag T-93/00 som i sag T-46/01 begrænsede sig til at nedlægge påstand om, at Retten fastslog, at »Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger i henhold til artikel 235 og artikel 288, stk. 2, EF«, som det fremgår af punkt to i påstandene i stævningerne i de to ovennævnte sager. Appellanterne har ifølge Kommissionen ikke bestridt gengivelsen af påstandene i retsmøderapporten om sagerne, og denne gengivelse blev anført med den samme ordlyd i den appellerede dom.

50 Subsidiært har Kommissionen gjort gældende, at appellen skal afvises.

51 Med hensyn til det første anbringende har Kommissionen gjort gældende, at hverken tildelingen af en referencemængde eller ihændehavelse af tilsvarende

importlicenser indebærer, at der faktisk er en tilsvarende mængde bananer til rådighed. Den erhvervsdrivendes individuelle referencemængde udgør således den maksimumsmængde, indtil hvilken denne i løbet af et givent år kan indgive ansøgninger om importlicenser for at nyde rettigheder inden for rammerne af toldkontingenterne, uden dog at vide med sikkerhed, at denne mængde rent faktisk vil være til rådighed.

52 Ved at begrænse sig til en prøvelse af betingelsen om en direkte årsagsforbindelse mellem den adfærd, som bebrejdes Kommissionen, og det påståede tab, fastslog Retten i den appellerede doms præmis 108, at hvis appellanterne ikke indførte bananer, skyldtes det handelsmæssige vanskeligheder med at finde leverandører, eller endog, at de ikke udviste den nødvendige omhu, da de ikke havde anstrengt sig for at søge de ønskede mængder bananer på markedet, men ikke Kommissionens adfærd, og navnlig ikke dens afvisning af at træffe overgangsforanstaltninger efter overgangen fra 1993-ordningen til 1999-ordningen. Disse betragtninger, som også fremgår af den appellerede doms præmis 88-90, 95 og 96, blev ikke bestridt i appelskriftet og er nu ifølge Kommissionen endelige. Under disse omstændigheder er den påståede ulovlighed af forordning nr. 2362/98 ikke relevant ved vurderingen af erstatningspåstandene.

53 Med hensyn til det andet anbringende har Kommissionen gjort gældende, at Retten kun sammenfattede parternes påstande i lyset af alle de argumenter, som blev fremført af dem, såvel skriftligt som mundtligt. Kommissionen har gjort gældende, at det følger af disse argumenter, at årsagen til det påståede tab er, at den ikke vedtog de foranstaltninger, der ville have gjort det muligt at afhjælpe de konsekvenser, der ifølge appellanterne fulgte af anvendelsen af forordning nr. 2362/98. I lyset heraf skulle det have været helt sædvanligt at etablere en forbindelse mellem det hævdede tab og de anfægtede skrivelser. Kommissionen har også henvist til den sammenfatning af påstandene, der er indeholdt i retsmøderapporten, som appellanterne ifølge Kommissionen aldrig har bestridt.

54 Kommissionen har tilføjet, at hvis Retten havde fundet, at påstanden om erstatning for tabet udelukkende havde grundlag i de anfægtede skrivelser, hvis lovlighed Retten forinden havde anerkendt, ville den ikke have undersøgt årsagsforbindelsen, da Kommissionens ansvar i mangel af en retsstridig adfærd under alle omstændigheder ville have været udelukket.

*Domstolens bemærkninger*

55 Både det første og det andet anbringende, som appellanterne har gjort gældende til støtte for appellen, bygger på klagepunktet om, at Retten ikke har prøvet lovligheden af forordning nr. 2362/98, især i lyset af forordning nr. 404/93, ejendomsrettens ukrænkelighed, princippet om fri udøvelse af økonomisk virksomhed og princippet om forbud mod forskelsbehandling.

56 Under disse omstændigheder skal det bemærkes, at for i den appellerede doms præmis 108 at afvise tilstedeværelsen af en årsagsforbindelse mellem den adfærd, som bebrejdes Kommissionen, og det påståede tab, kunne Retten ikke begrænse sig til for så vidt angår sag T-93/00 at fastslå, at årsagen til tabet skyldtes den omstændighed, at »sagsøgerne ikke var i stand til at finde leverandører, der kunne forsyne dem med AVS-bananer i løbet af fjerde kvartal af 1999«, og hvad angår sag T-46/01, at tabet »direkte henføres til, at [appellanterne] ikke har udvist den nødvendige omhu«.

57 For at udelukke ethvert ansvar for Kommissionen, påhvilede det således Retten, ud over appellanternes vanskeligheder med at benytte deres referencemængder og

importlicenser fuldt ud, at efterprøve, om det af appellanterne påståede tab ikke netop skyldtes den påståede ulovlighed af forordning nr. 2362/98, særligt den af Kommissionen indførte samlede metode til forvaltning af toldkontingenterne, som således direkte ville have været årsag til de handelsmæssige vanskeligheder, som de traditionelle tredjelandserhvervsdrivende havde mødt. Disse erhvervsdrivende skulle endelig have været forpligtet til at indføre AVS-bananer.

58 En sådan efterprøvelse påhvilede så meget desto mere Retten, som den påståede ulovlighed af forordning nr. 2362/98 udgjorde et afgørende forhold i den af appellanterne i stævningerne anførte argumentation. Appellanterne søgte at påvise disse bestemmelsers skadelige virkninger for den økonomiske aktivitet hos de virksomheder, som traditionelt indfører tredjelandsbananer, henset til deres vanskeligheder med at indkøbe AVS-bananer.

59 Ved at afholde sig fra undersøge, om den påståede ulovlighed af forordning nr. 2362/98 kunne være årsag til det af appellanterne påståede tab, har Retten ikke begrundet den appellerede dom tilstrækkeligt, som af denne grund bør ophæves.

60 I medfør af artikel 61, stk. 1, andet punktum, i statutten for Domstolen kan denne, såfremt Rettens afgørelse ophæves, selv træffe endelig afgørelse, hvis sagen er moden til påkendelse. Dette er tilfældet i den foreliggende sag.

## Om sagens realitet

61 Ifølge fast retspraksis forudsætter Fællesskabets ansvar uden for kontraktforhold i medfør af artikel 288, stk. 2, EF opfyldelse af en række betingelser vedrørende retsstridigheden af den adfærd, som Fællesskabets institutioner hævdes at have udvist, og eksistensen af en skade samt vedrørende årsagsforbindelsen mellem den pågældende institutions adfærd og den påberåbte skade (jf. navnlig dom af 7.5.1992, forenede sager C-258/90 og C-259/90, Pesquerias De Bermeo og Naviera Laida mod Kommissionen, Sml. I, s. 2901, præmis 42, og dommen i sagen KYDEP mod Rådet og Kommissionen, præmis 19).

62 I denne forbindelse skal først klagepunktet om retsstridigheden af den adfærd, som Kommissionen bebrejdes, undersøges.

63 Som det allerede er fastslået i denne doms præmis 55, har appellanterne bestridt lovligheden af forordning nr. 2362/98 ved at påberåbe sig de tre anbringender i form af en indsigelse til støtte for påstanden om annullation af de anfægtede skrivelser.

64 Appellanterne har med det første anbringende gjort gældende, at Kommissionen ved at udstede forordning nr. 2362/98 har overskredet den kompetence, der er tillagt den ved forordning nr. 404/93.

65 Appellanterne har med det andet anbringende gjort gældende, at grunden til, at det var umuligt for dem at udnytte deres referencemængder fuldt ud for at indføre tredjelandsbananer, alene fulgte af den angivelige retsstridige og vilkårlige beslutning fra Kommissionen om at samle forvaltningen af tredjelandstoldkontingenter og AVS-toldkontingentet. Ved denne fremgangsmåde har Kommissionen ifølge appellanterne overtrådt deres grundlæggende ejendomsret og det frie økonomiske initiativ.

66 Med det tredje anbringende har appellanterne anført, at Kommissionen ved at give de erhvervsdrivende, der indfører traditionelle AVS-bananer, mulighed for at gøre alle deres importer af disse bananer og tredjelandsbananer gældende for at opnå importlicenser til tredjelandsbananer, til fordel for disse erhvervsdrivende har skabt forsyningsvilkår, der er gunstigere end dem, der er fastsat for erhvervsdrivende, som traditionelt indfører tredjelandsbananer.

Det første anbringende

67 Det første anbringende indeholder to led.

68 For det første har appellanterne gjort gældende, at Kommissionen i medfør af artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 2362/98 har opretholdt den treårige periode fra 1994-1996 som referenceperiode for tildelingen af referencemængder til de traditionelle erhvervsdrivende, i løbet af hvilken forordning nr. 404/93 var gældende. Kommissionen har således opretholdt og bekræftet den gunstige stilling, som de

erhvervsdrivende i kategori B havde, henset til bestemmelserne i den almindelige overenskomst om told og udenrigshandel, inden Verdenshandelsorganisationens organer i 1997 drog visse forhold ved samhandelsordningerne med tredjelandene indført ved forordning nr. 404/93 i tvivl.

69 Som generaladvokaten har fremhævet i punkt 80 i forslaget til afgørelse, burde den af appellanterne udformede kritik — i det omfang de har henvist til, at det var umuligt for dem at benytte importlicenserne for de referencemængder, som blev tildelt dem, da de ikke kunne indgå kontrakter om levering af AVS-bananer, og har henført denne påståede forstyrrelse til den samlede metode til forvaltning af toldkontingenterne og sammenlægningen af referencemængderne, som blev indført ved forordning nr. 2362/98 — mod fremgangsmåderne for den forudgående fordeling af referencemængderne, som ikke har noget at gøre med anvendelsen af importlicenser, ikke tages til følge, da den er åbenbart irrelevant.

70 For det andet har appellanterne bestridt Kommissionens vedtagelse af en samlet metode til forvaltning af toldkontingenterne, som sammen med sammenlægningen af referencemængderne ville have gjort det muligt at styrke AVS-bananimportørernes stilling.

71 Ifølge appellanterne vil en samlet metode til forvaltning af toldkontingenterne formindske muligheden for at indføre tredjelandsbananer, hvorimod sådanne muligheder for importører af AVS-bananer derimod forøges.

72 Kommissionen har derimod vurderet, at en samlet forvaltning af toldkontingenterne fremmer en mere gnidningsfri samhandel såvel som en formentlig forøget frihed for de erhvervsdrivende i forhold til den tidligere ordning, særligt ved at gøre det muligt for importører af AVS-bananer og tredjelandsbananer at indføre bananer uanset oprindelse.

73 Kommissionen har tilføjet, at den manglende udnyttelse af en vis mængde AVS-bananer i 1999 og 2000 ikke kan godtgøre, at det nye system for fordeling af kontingenterne begunstiger importørerne af AVS-bananer. Denne omstændighed kunne følge af økonomiske forhold forbundet med valget af marked.

74 I denne forbindelse skal det indledningsvis bemærkes, at i henhold til Domstolens faste praksis følger det af traktatens opbygning, som artikel 211 EF må ses som en del af, samt af praktiske hensyn, at begrebet gennemførelse skal fortolkes vidt. Da Kommissionen er den eneste, der er i stand til stadigt og opmærksomt at følge udviklingen på landbrugsmarkederne og til at handle med den fornødne hurtighed, kan Rådet se sig foranlediget til på dette område at tildele Kommissionen vide beføjelser. Derfor må grænserne for denne kompetence hovedsagelig bedømmes på grundlag af de vigtigste generelle mål bag den omhandlede markedsordning (jf. dom af 30.9.2003, sag C-239/01, Tyskland mod Kommissionen, Sml. I, s. 10333, præmis 54 og den deri nævnte retspraksis).

75 Således har Domstolen fastslået, at Kommissionen på landbrugsområdet er beføjet til at træffe samtlige de foranstaltninger, der er nødvendige eller hensigtsmæssige med henblik på at gennemføre de grundlæggende bestemmelser, forudsat at de ikke strider mod disse bestemmelser eller de af Rådet fastsatte gennemførelsesbestem-

melser (jf. navnlig dom af 15.5.1984, sag 121/83, Zuckerfabrik Franken, Sml. s. 2039, præmis 13, af 17.10.1995, sag C-478/93, Nederlandene mod Kommissionen, Sml. I, s. 3081, præmis 31, og af 6.7.2000, sag C-356/97, Molkereigenossenschaft Wiedergeltingen, Sml. I, s. 5461, præmis 24, samt dommen i sagen Tyskland mod Kommissionen, præmis 55).

76 I det foreliggende tilfælde blev forordning nr. 2362/98 udstedt af Kommissionen på grundlag af artikel 20 i forordning nr. 404/93. Denne bestemmelse giver Kommissionen beføjelse til at vedtage gennemførelsesbestemmelserne til afsnit IV i denne forordning, som navnlig ifølge nævnte artikels litra d) og e) omfatter »specifikke foranstaltninger, der i givet fald er nødvendige for at sikre overgangen fra den importordning, der anvendtes fra den 1. juli 1993, til [den] ordning [...] der blev indført ved [afsnit IV i forordning nr. 404/93]«, og »foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre overholdelsen af de forpligtelser, der følger af de aftaler, Fællesskabet har indgået i overensstemmelse med traktatens artikel [300]«.

77 Hvad nærmere angår forvaltningen af de i artikel 18, stk. 1 og 2, i forordning nr. 404/93 omhandlede toldkontingenter og indførslen af traditionelle AVS-bananer er forordning nr. 2362/98 også udstedt på grundlag af artikel 19, stk. 1, i forordning nr. 404/93. Bestemmelsen tillægger Kommissionen opgaven bestående i at fastsætte de nødvendige gennemførelsesbestemmelser til forvaltning af toldkontingenterne, idet den præciserer, at der forvaltes efter en metode, som er »baseret på hensyntagen til de traditionelle samhandelsstrømme«.

78 Appellanterne har imidlertid ikke under hensyntagen til den i denne doms præmis 75 nævnte retspraksis godtgjort, at den i forordning nr. 2362/98 fastsatte metode til

forvaltning af toldkontingenterne er i modstrid med de grundlæggende bestemmelser, som den gennemfører. Det er ubestridt, at denne metode tager hensyn til de traditionelle samhandelsstrømme og tillader forvaltningen af kontingenterne og indførslen af traditionelle AVS-bananer, som for de førstes vedkommende er omfattet af artikel 18, stk. 1 og 2, og for de andres vedkommende af artikel 16 i forordning nr. 404/93.

79 Desuden er de grundlæggende bestemmelser ikke til hinder for, at forvaltningen af importlicenser sker uden hensyntagen til bananernes oprindelse (AVS eller tredjelande).

80 Hvad navnlig angår argumentet om, at den pågældende forvaltningsmetode skulle have styrket AVS-bananimportørernes gunstige stilling, skal dette herefter undersøges i forbindelse med vurderingen af appellanternes tredje anbringende om overtrædelse af princippet om forbud mod forskelsbehandling.

81 Under disse omstændigheder, og idet det ikke er godtgjort, at Kommissionen har misfortolket de grundlæggende bestemmelser, der finder anvendelse på området, eller åbenbart har overskredet grænserne for de skønsbeføjelser ved valget af gennemførelsesbestemmelser, som Rådet har tildelt den, kan første anbringendes andet led, under forbehold af en senere undersøgelse af det i foregående præmis nævnte argument, ikke tages til følge.

82 Som følge heraf kan det af appellanterne fremførte første anbringende ikke tages til følge.

Det andet anbringende

83 Appellanterne har gjort gældende, at grunden til, at det var umuligt for dem at udnytte deres referencemængder fuldt ud ved at få udstedt importlicenser, der faktisk kunne anvendes for samtlige disse mængder, følger af Kommissionens beslutning om at samle forvaltningen af toldkontingenter for tredjelandsbananer og AVS-bananer. Denne beslutning har ifølge appellanterne gjort det fuldstændig umuligt for importører af tredjelandsbananer at bruge de muligheder, de har, for at sælge de mængder bananer, der tildeles årligt.

84 Ved udgangen af 1999 var toldkontingentet for AVS-bananer ifølge appellanterne det eneste, som ikke blev opbrugt uden af den grund faktisk at være til rådighed. I løbet af 2000 opgav appellanterne som følge af vanskeligheder ved at indkøbe AVS-bananer at anmode om licenser for import af sådanne bananer.

85 Under disse omstændigheder har Kommissionen ved at vedtage den samlede metode til forvaltning af toldkontingenterne tilsidesat den grundlæggende ejendomsret og det frie økonomiske initiativ.

86 Ifølge fast retspraksis hører såvel ejendomsretten som retten til fri erhvervsudøvelse til fællesskabsrettens almindelige principper. Imidlertid skal disse principper ikke behandles som absolutte forrettigheder, men skal ses i sammenhæng med deres funktion i samfundet. Udøvelsen af ejendomsretten og af retten til erhvervsudøvelse kan derfor underkastes begrænsninger, navnlig inden for rammerne af en fælles markedsordning, forudsat at sådanne begrænsninger er i virkelig overensstemmelse med de formål, som Fællesskabet forfølger i almenhedens interesse, og ikke, når henses til det forfulgte formål, indebærer et uforholdsmæssigt og uacceptabelt indgreb, der krænker selve kernen i de således sikrede rettigheder (jf. dom af 13.12.1979, sag 44/79, Hauer, Sml. s. 3727, præmis 32, af 11.7.1989, sag 265/87, Schräder, Sml. s. 2237, præmis 15, og af 13.7.1989, sag 5/88, Wachauf, Sml. s. 2609, præmis 17 og 18). Det er på grundlag af disse kriterier, at det skal undersøges, om den samlede metode til forvaltning af toldkontingenterne er forenelig med de krav, der følger af beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder, som appellanterne har påberåbt sig.

87 Henset til, hvad appellanterne har hævdet, skal det indledningsvis fastslås, at den referencemængde, som tildeles en erhvervsdrivende inden for rammerne af en fælles markedsordning, udgør den maksimale mængde, inden for hvilken denne erhvervsdrivende i løbet af et givent år kan indgive ansøgninger om importlicenser for at benytte sig af de rettigheder, der er forbundet med et toldkontingent. Tildelingen af referencemængder sikrer derfor ikke, at disse er til rådighed, eller at de erhvervsdrivende faktisk opnår ret til at eksportere alle de tildelte mængder under toldkontingentet til Fællesskabet.

88 Hvad for det første angår ejendomsretten for importørerne af tredjelandsbananer har Domstolen allerede fastslået, at denne rettighed ikke anfægtes ved indførelsen af et fællesskabskontingent og reglerne om fordeling af dette. Ingen erhvervsdrivende kan nemlig gøre krav på ejendomsret til en markedsandel, som han havde på et tidspunkt før indførelsen af en fælles markedsordning, da en sådan markedsandel

blot er en midlertidig økonomisk position, som er undergivet de vilkår, der følger af skiftende omstændigheder (jf. dom af 5.10.1994, sag C-280/93, Tyskland mod Rådet, Sml. I, s. 4973, præmis 79, og af 10.3.1998, sag C-122/95, Tyskland mod Rådet, Sml. I, s. 973, præmis 77).

89 En erhvervsdrivende kan heller ikke gøre gældende, at han har en velerhvervet rettighed eller blot en berettiget forventning om opretholdelse af en bestående situation, som kan ændres ved beslutninger truffet af fællesskabsinstitutionerne inden for rammerne af deres skøn (jf. dom af 28.10.1982, sag 52/81, Faust mod Kommissionen, Sml. s. 3745, præmis 27, af 14.2.1990, sag C-350/88, Delacre m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 395, præmis 33 og 34, og dommen af 5.10.1994 i sagen Tyskland mod Kommissionen, præmis 89). Dette gælder så meget desto mere, hvis den eksisterende situation skal ændres for at overholde de forpligtelser, der følger af internationale aftaler, som Fællesskabet har indgået.

90 Hvad for det andet angår den påståede tilsidesættelse af retten til fri erhvervsudøvelse skal det bemærkes, at indførelsen af en samlet metode til forvaltning af toldkontingenterne, såsom den i forordning nr. 2362/98 fastsatte, faktisk kan ændre tredjelandsimportørernes konkurrencemæssige stilling i det omfang, alle de erhvervsdrivende i henhold til den pågældende metode uden forskel kan indføre bananer. Det skal dog bemærkes, at hvis importørerne af tredjelandsbananer således konkurrerer mod importørerne af AVS-bananer, er de ikke længere, som Kommissionen med rette har bemærket, genstand for den nedsættelse på 30% af deres indførsler, som var fastsat ved den tidligere ordning, til fordel for importører af AVS-bananer i kategori B. Desuden kan de ligeledes i henhold til den nye ordning frit indkøbe AVS-bananer. De af appellanterne påberåbte vanskeligheder med at finde leverandører, der kan forsyne dem med AVS-bananer, kan ikke rejse tvivl om lovligheden af en ordning, som netop tilkender dem retten til at indføre sådanne bananer under fællesskabskontingentet.

91 Det følger under alle omstændigheder af Domstolens praksis, at de begrænsninger af muligheden for at indføre tredjelandsbananer, som åbningen af toldkontingentet og fordelingsordningen for dette indebærer, opfylder de formål, som forfølges med en fælles markedsordning, som har til formål at forfølge de i artikel 33 EF anførte mål og overholdelsen af de af Fællesskabet påtagne internationale forpligtelser. Sådanne begrænsninger er følgelig ikke uretmæssige indgreb i den frie erhvervsudøvelse for de erhvervsdrivende, der traditionelt indfører tredjelandsbananer (jf. dommen af 5.10.1994 i sagen Tyskland mod Rådet, præmis 82 og 87, og af 10.3.1998 i sagen Tyskland mod Rådet, præmis 77).

92 Henset til ovenstående kan appellanternes andet anbringende ikke tages til følge.

Det tredje anbringende

93 Appellanterne har gjort gældende, at forordning nr. 2362/98 — ved at give importører af AVS-bananer mulighed for at gøre deres import af disse bananer og af tredjelandsbananer gældende ved fastsættelsen af deres referencemængder og for at opnå importlicenser til tredjelandsbananer — til fordel for disse erhvervsdrivende har skabt forsyningsvilkår, der er gunstigere end dem, der er fastsat for traditionelle importører af tredjelandsbananer.

94 Ved at fastsætte en samlet metode til forvaltning af toldkontingenterne for tredjelande og AVS-stater, såvel som ved at sammenlægge referencemængderne, har Kommissionen ifølge appellanterne tilsidesat princippet om forbud mod forskelsbehandling.

95 Herom skal det alene bemærkes, at i det omfang alle de erhvervsdrivende inden for deres referencemængder kan foretage import uanset oprindelse og således er i den samme situation, forbyder princippet om forbud mod forskelsbehandling netop, at de forskelsbehandles ved tildelingen af importlicenser.

96 Følgelig kan appellanternes tredje anbringende heller ikke tages til følge.

97 Det følger af samtlige ovenfor anførte betragtninger, at ingen af anbringenderne om ulovlighed, som er fremført som en formalitetsindsigelse mod forordning nr. 2362/98, kan tages til følge.

98 Da den første betingelse for, at Fællesskabet ifalder ansvar uden for kontraktforhold i medfør af artikel 288, stk. 2, EF, ikke er opfyldt, må Kommissionen frifindes i det hele, uden at det er fornødent at undersøge, om de øvrige ansvarsbetingelser er

opfyldt, dvs. om der foreligger et virkeligt tab, og om der er årsagssammenhæng mellem Kommissionens adfærd og det påståede tab.

## Sagens omkostninger

99 Ifølge artikel 69, stk. 2, i Domstolens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at appellanterne pålægges at betale sagens omkostninger, og appellanterne har tabt sagen, bør det pålægges appellanterne at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Anden Afdeling):

**1) Dommen afsagt af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans den 10. april 2003, Alessandrini m.fl. mod Kommissionen (forenede sager T-93/00 og T-46/01), ophæves.**

**2) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber frifindes i sagerne anlagt under nr. T-93/00 og T-46/01 for De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans.**

3) **Alessandrini Srl, Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc, Arpigi SpA, Bestfruit Srl, Co-Frutta SpA, Co-Frutta Soc. coop. arl, Dal Bello Sife Srl, Frigofrutta Srl, Garletti Snc samt London Fruit Ltd betaler sagens omkostninger for Retten og for Domstolen.**

Underskrifter